

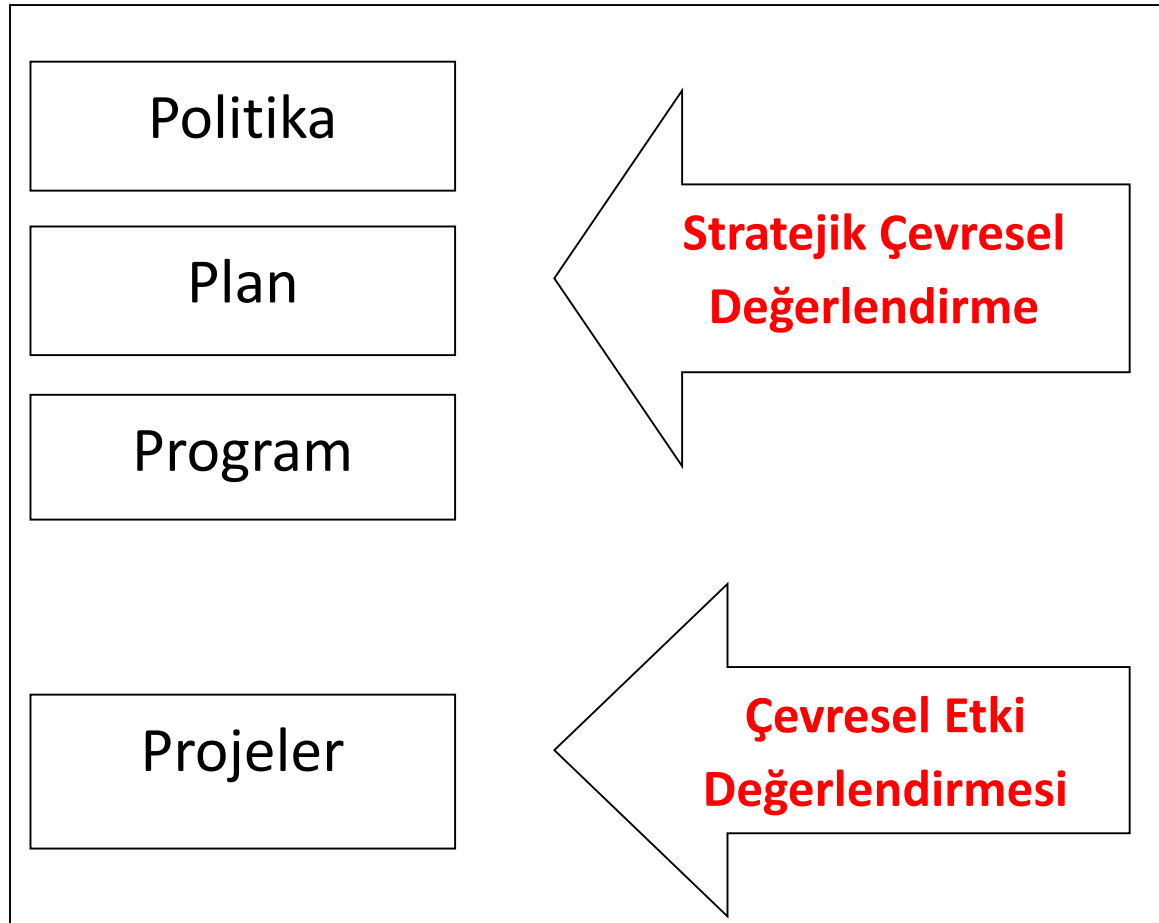
Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD)

Stratejik Çevresel Değerlendirme Nedir?

Sürdürülebilir kalkınmanın uygulamaya dönük bir aracı olan Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD), plan, program ve politikaların çevre üzerindeki olası olumsuz etkilerinin değerlendirilmesi ve bu etkilerin en aza indirgenmesi sürecidir. SÇD, üst düzeyde çevrenin korunmasını sağlamak, plan ve programların hazırlanması ve onayı/kabulü aşamasına sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda çevresel faktörlerin entegre edilmesine katkıda bulunmak üzere uygulanan bir değerlendirme sürecidir.

Stratejik Çevresel Değerlendirme Nedir?

ÇED ve SÇD Farkı

Stratejik Çevresel Değerlendirme Nedir?

Genel anlamda, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) ve Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD), pek çok ülkede yasal olarak gerekli görülen ve sonuçları halkın bilgisine ve erişimine açık Çevresel Değerlendirme araçlarıdır. Bunların dışında herhangi bir araç bu statüye sahip değildir ve yakın gelecekte de bu statüye ulaşma olasılığı bulunmamaktadır.

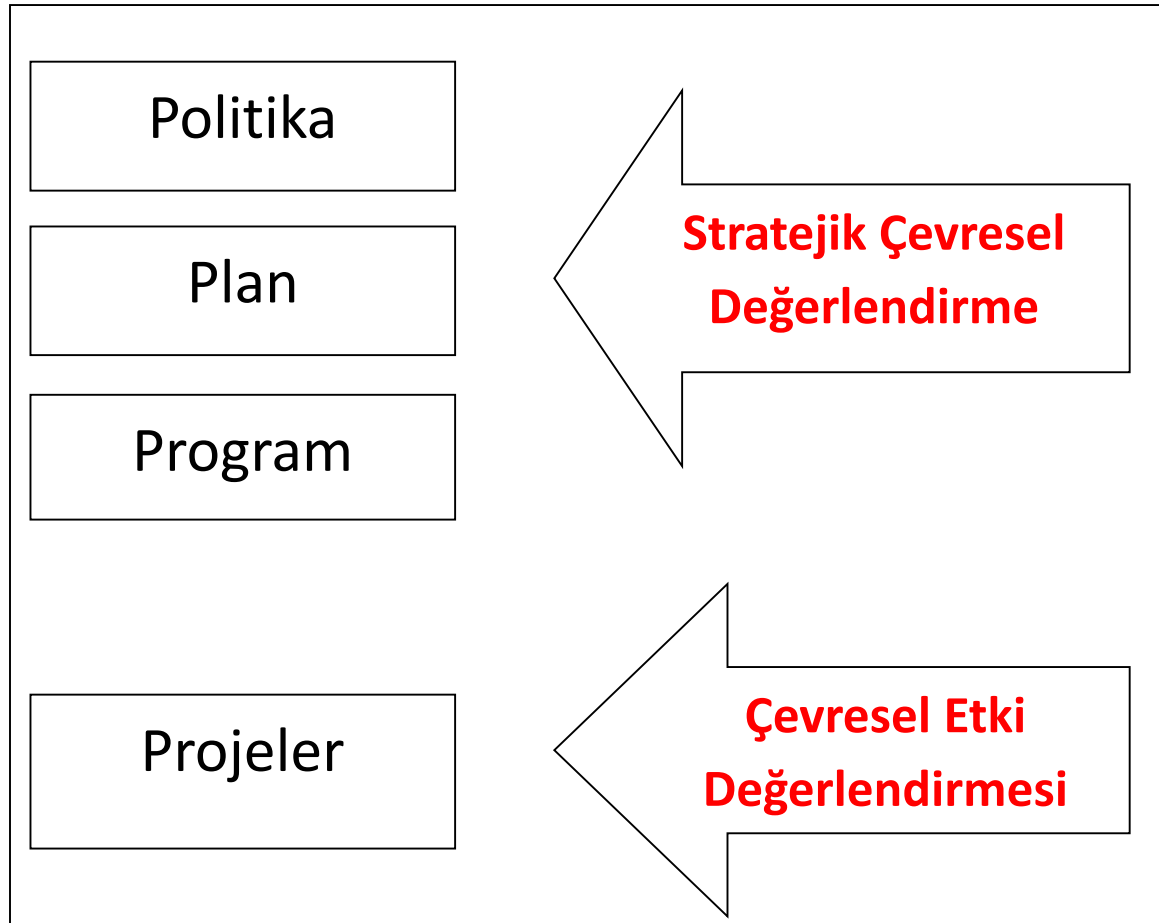
SÇD gittikçe daha fazla ülkede yasal bir gereksinim haline gelmektedir. Resmi olarak, hem ÇED hem de SÇD, geliştirme sürecinde karar alma aşamasında kullanılmadan önce çevresel bilgilerin elde edilmesi ve değerlendirilmesi için yapısal yaklaşım teşkil ederler. Bu bilgiler, temel olarak, belirli eylemlerin uygulanması durumunda çevrenin ne yönde değişim göstereceği konusundaki öngörülerden ve öngörülen bu çevresel değişimlerin en iyi ne şekilde yönetilebileceğine dair tavsiyelerden oluşur.

Stratejik Çevresel Değerlendirme Nedir?

ÇED, fiziksel gelişme önerilerine (karayolları, elektrik santralleri, su kaynağı projeleri ve büyük ölçekli endüstriyel tesisler vb.) odaklanırken, SÇD, politikalar, programlar ve planlar gibi “daha yüksek” bir seviyedeki önerilerine odaklanır.

Stratejik Çevresel Değerlendirme Nedir?

ÇED ve SÇD Farkı

Stratejik Çevresel Değerlendirmenin Mevzuattaki Yeri

Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği, Avrupa Birliği'ne uyum süreci çerçevesinde sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasına yönelik olarak ÇED sürecini desteklemek ve kolaylaştırmak ve aynı zamanda bölgesel anlamda birden fazla projenin kümülatif etkilerinin değerlendirilmesinin sağlanması amacıyla hazırlanmış ve 8 Nisan 2017 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) Yönetmeliği ile çevre kirliliğinin oluşmadan önlenmesi ve sürdürülebilir bir gelecek için **“çevre duyarlı kalkınma”** hedeflenmektedir.

Stratejik Çevresel Değerlendirme

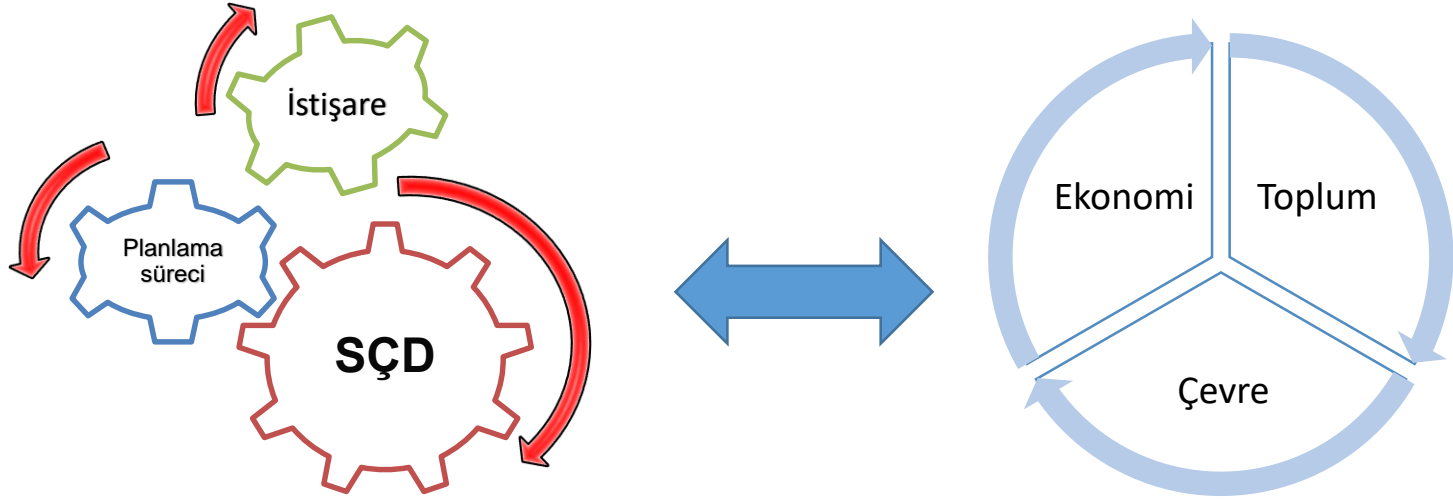
Stratejik Çevresel Değerlendirme, çevresel faktörlerin değerlendirilmesi ve entegrasyonu için uluslararası standartlara sahip bir süreç aracıdır ve ulusal, bölgesel veya yerel düzeydeki Plan veya Programlarla ilgilidir; tam olarak, Plan ve Programların, ülke düzeyinde sürdürülebilir kalkınma yolunda daha fazla başarı elde etmek üzere geliştirilmesi anlamına gelir. Daha basit bir ifadeyle, SÇD, bir kamu Planı/Programı'nın çevre ve insan sağlığı üzerindeki olası etkisinin tahmin edilebilmesini ve önemli ise, bu etkinin minimuma indirilmesi için çözüm aranmasını sağlayan bir yöntemdir.

Stratejik Çevresel Değerlendirme

Genel bir bakış açısından bakıldığında, SÇD, her sektörden karar alıcıları, planlama sürecinde çevre ve sağlık konularını dikkatli bir şekilde ele almaları konusunda şartlandırmayı amaçlar. SÇD, şu anda, dünyanın en gelişmiş ülkeleri de dahil olmak üzere çok sayıda ülkede uygulanmaktadır. Türkiye'deki 2017 yılında yürürlüğe giren SÇD uygulamasına ilişkin Yönetmelik kapsamında, Plan ve Programları hazırlayan makamların, uygulanması halinde önemli çevresel etkiler yaratma olasılığına sahip Plan/Programlar için bir SÇD gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Stratejik Çevresel Değerlendirme Süreci

Stratejik Çevresel Değerlendirme Süreci

Eleme

Kapsam Belirleme

SÇD Raporunun hazırlanması (ve İstişare Toplantısı)

Kalite Kontrolü

Plan ya da Programa İlişkin Karar

Bilgilendirme- İzleme

SÇD Sektörleri

Stratejik Çevresel Değerlendirme

Çevresel değerlendirme süreci zorlayıcı ama aynı zamanda çok da yararlı olabilir ve SÇD'nin doğuracağı yararlar, yaratacağı masraflarından daha fazla olabilir. Etkili bir SÇD'nin çıktıları, çevresel sorunların ele alınmasına veya planların olumlu veya faydalı etkilerinin daha da artırılmasına yardımcı olabilir. Önemli olumsuz etkiler her zaman tam olarak çözülemese de; birtakım küçük iyileşmeler bir araya gelerek daha büyük faydalar elde edilmesini sağlayabilir. Bir SÇD sayesinde, basit değişikliklerden, politikaların biçimine ve önerilerin tamamının kaldırılmasına kadar, bir planda çok farklı biçimlerde değişiklikler yapılabilir. SÇD süreci ile bir planda basit değişiklikler yapılması, potansiyel önemli çevresel hasarların önüne geçilmesine yardımcı olabilir.

Kaynakça

BARTH, H-G., BAYRAKTAR, A., KANTARCI, D., KOCASOY, G., MÜZEZZİNOĞLU, A. 1991. Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) – Uygulamadan Örnekler. Türkiye Çevre Sorunları Vakfı Yayını, Ankara.

GLASSON,J., THERIVEL,R., CHADWICK, A. 2005. Introduction to Environmental Impact Assessment. Routledge, New York.

ÖZER, A.Ö. 1996. Çevresel Etki Değerlendirmesine Giriş. Ankara.

ÖZER, A.Ö., ARAPKİRLİOĞLU, K., EROL, C. 1996. Plancı Gözüyle Kalkınma, Çevre ve Çevresel Etki Değerlendirmesi. Ankara.

SAYGILI, A. 2007. Çevre Hukuku Açısından Çevresel Etki Değerlendirmesi. Ankara.

ŞENGÜL, M. 2002. Türkiye’de ÇED ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği İçerik Çözümlemesi. Detay Yayıncılık, Ankara.

TÜRKİYE ÇAVRE VAKFI. 1994. ÇED Eğitimi. Ankara.

USLU, O. 1993. Çevresel Etki Değerlendirmesi. Türkiye Çevre Vakfı Yayını, Ankara.

YÜCEL, M. 2001. Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED). Baki Kitabevi, Adana.

<https://scd.csb.gov.tr>